

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
"УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ"
Факультет міжнародних економічних відносин
Кафедра міжнародних економічних відносин**

БРЕНЗОВИЧ Катерина Степанівна

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

**ОБЛІК ТА ОПОДАТКУВАННЯ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

**для студентів спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини,
освітньої програми «Міжнародні економічні відносини» денної та
заочної форм навчання**

Ужгород – 2025

Методичні вказівки до вивчення дисципліни «Облік та оподаткування зовнішньоекономічної діяльності» для студентів спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини / Укл. К.С.Брензович. Ужгород: ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2025. 31 с.

Укладач:

к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин

Брензович К.С.

Рецензенти:

Приходько В.П., д.е.н., професор, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин

Стебляк Д.М., д.ф., доцент кафедри міжнародної політики

Розглянуто та затверджено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин факультету міжнародних економічних відносин ДВНЗ «УжНУ»
Протокол №3 від « 28» березня 2025 року

Схвалено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин
протокол № 9 від « 18 » квітня 2025 року

Рекомендовано до друку та використання у навчальному процесі Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин ДВНЗ «УжНУ»
протокол № 4 від «18» квітня 2025 року

Методичні вказівки містять опис програмного матеріалу, рекомендації до проведення практичних занять, самостійної роботи, підготовки до модульного та підсумкового контролю з дисципліни «Облік та оподаткування зовнішньоекономічної діяльності».

© Брендзович К.С., 2025р.

©ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2025р.

ЗМІСТ

1.ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	4
2.МЕТА, ПЕРЕДУМОВИ ТА ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
3.ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ.....	7
4.СТРУКТУРА КУРСУ.....	11
5.ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	12
6.ТЕМАТИКА ТА ПЛАНИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ.....	14
7. ТЕМАТИКА ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.....	16
8. САМОСТІЙНА РОБОТА.....	29
9.СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	30

1.ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	<i>Денна форма навчання</i>	<i>Заочна форма навчання</i>
Кількість кредитів, відповідних ECTS: 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин: 90	4	4
Кількість модулів: 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: 5	7	7
Аудиторні: 2 СРС- 3	Лекції	
	24	8
	Практичні	
	20	4
Вид підсумкового контролю: екзамен	Самостійна робота	
Форма проведення: письмовий	46	78

2. МЕТА, ПЕРЕДУМОВИ ТА ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Поглиблення ринкових відносин, активний розвиток зовнішньоекономічних зв'язків України з іншими державами та прогрес євроінтеграційної співпраці обумовлюють необхідність вивчення теорії та практики бухгалтерського та податкового обліку зовнішньоекономічної діяльності підприємств з метою трансформації його у вітчизняну економіку. Засвоєння основ фінансової звітності підприємства, що здійснює ЗЕД, та розуміння практики оподаткування зовнішньоекономічних операцій є важливим у підготовці бакалаврів міжнародних економічних відносин з огляду на такі аспекти: необхідність розуміння механізму дії фіскальних інструментів регулювання міжнародної торгівлі, необхідність набуття навиків якісної організації бухгалтерського обліку на підприємстві, що здійснює ЗЕД як складової управління фінансами підприємства.

Метою вивчення дисципліни «Облік та оподаткування ЗЕД» є формування системи знань з бухгалтерського та податкового обліку зовнішньоекономічних фінансово-господарських операцій.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері міжнародних відносин у цілому та міжнародних економічних, зокрема, а також у процесі навчання, що передбачає застосування новітніх теорій та методів при здійсненні комплексних досліджень світогосподарських зв'язків, характеризується комплексністю та невизначеністю умов

Загальні компетентності:

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК11. Здатність працювати в команді.

ЗК12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Спеціальні компетентності:

СК6. Здатність аналізувати міжнародні ринки товарів і послуг, інструменти та принципи регулювання міжнародної торгівлі.

СК12. Здатність використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали при здійсненні професійної діяльності у сфері міжнародних економічних відносин.

СК17. Здатність аналізувати та прогнозувати зміни середовища функціонування підприємств, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність.

СК18. Вміння застосовувати на практиці сучасні підходи та методи управління підприємством, залученим до міжнародної економічної діяльності

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Облік та оподаткування зовнішньоекономічної діяльності» є опанування таких начальних дисциплін ОП «Міжнародні економічні відносини»:

ОК26 Основи менеджменту та маркетингу.

Відповідно до освітньої програми «Міжнародні економічні відносини», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Планувати, організовувати, мотивувати, оцінювати та підвищувати результативність колективної праці, здійснювати дослідження в групі під керівництвом лідера, з урахуванням вимог та особливостей сьогодення в умовах обмеженості часу.	ПРН6
Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.	ПРН7
Підбирати і вміло застосовувати аналітичний інструментарій дослідження стану та перспектив розвитку окремих сегментів міжнародних ринків товарів і послуг з використанням сучасних знань про методи, форми й інструменти регулювання міжнародної торгівлі.	ПРН13
Застосовувати відповідні методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.	ПРН22
Визначати особливості, ступінь впливу та наслідки дії факторів мікро-, мезо-, макро- та мегарівня на діяльність підприємства, що здійснює зовнішньоекономічну діяльність.	ПРН 26
Обґрунтовувати вибір сучасних методів та інструментів управління діяльністю підприємства, залученого до міжнародної економічної діяльності.	ПРН 27

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Облік та оподаткування зовнішньоекономічної діяльності»:

Очікувані результати навчання	Шифр ПРН
Планувати та організовувати бухгалтерський та податковий облік на підприємстві, що здійснює ЗЕД, обирати відповідний сфері діяльності та виду підприємства спосіб організації обліку	ПРН6
Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань з ведення бухгалтерського та податкового обліку	ПРН7
Підбирати і вміло застосовувати аналітичний інструментарій дослідження стану та перспектив розвитку окремих сегментів міжнародних ринків товарів і послуг з використанням сучасних знань про фіскальні інструменти регулювання міжнародної торгівлі.	ПРН13

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Розуміти та застосовувати чинне законодавство України та міжнародні нормативні документи і угоди (Міжнародні стандарти обліку, Incoterms), довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови, що стосуються реалізації зовнішньоекономічних операцій у сфері торгівлі товарами і послугами, інвестування, операцій з валютними цінностями	ПРН19
Застосовувати принципи здійснення зовнішньоекономічної діяльності України із урахуванням сучасних умов функціонування міжнародних економічних відносин	ПРН22
Оцінювати вплив організаційно-інституційних факторів на діяльність підприємства, що здійснює зовнішньоекономічну діяльність	ПРН 26
Обґрунтовувати вибір сучасних методів та інструментів управління діяльністю підприємства, залученого до міжнародної економічної діяльності, зокрема у сфері організації облікової політики підприємства, забезпечення ведення та подання фінансової звітності відповідно законодавства та міжнародних положень (стандартів) бухгалтерського обліку	ПРН 27

3.ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: усні відповіді; модульні контрольні роботи; екзамен; виконання індивідуальних завдань під час аудиторних занять та самостійної роботи, зокрема розв'язування і складання задач різного рівня складності; виконання тестових завдань та складання завдань у тестовій формі.

Форми поточного контролю: усне опитування, тестування; вирішення задач.

Форма модульного контролю: тести та виконання задач.

Форма підсумкового семестрового контролю: екзамен.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота										Модульна контрольна робота	Сума
1 модуль (50)											
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10- T11	50	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття у формі усного опитування	3	15
Виконання індивідуального завдання (складання умови задачі)	1	10
Розв'язування задач (складання фінансової звітності)	2	10
Розв'язування задач (відображення операцій на рахунках бухгалтерського балансу)	2	10
Тестування	1	5
Модульна контрольна робота	1	50
Разом		100

У поточному оцінюванні можуть зараховуватися результати *неформальної освіти* (онлайн чи офлайн курсів, проходження яких підтверджується сертифікатом). Рекомендовано курс «Бухгалтерський облік для початківців» <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/buhgalterskyi-oblik-dlya-rochatkivciv/>. За підсумками аналізу представлених результатів викладач приймає рішення про зарахування сертифікату як оцінки за конкретною темою.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Загальна сума балів за модульну контрольну роботу – 50. На модульну контрольну роботу виноситься 30 тестових завдань, кожне з яких оцінюється в один бал, та задача, яка може бути максимально оцінена на 20 балів. Тести стандартизовані (4-5 варіантів відповіді, з яких одна – правильна). Задача передбачає виконання таких підзавдань, кожне з яких оцінюється у 5 балів: відкриття рахунків бухгалтерського обліку та відображення початкового сальдо, складання бухгалтерських проведення, відображення операцій на рахунках та виведення кінцевого сальдо, складання балансу на початок та кінець звітного періоду.

Модульна контрольна робота проводиться у системі електронного навчання Moodle.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі іспиту у системі електронного навчання. Результати екзамену оцінюються за 100-бальною шкалою, диференційованою шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалою ЄКТС. Екзамен складають здобувачі освіти, яких не влаштовує позитивна оцінка, виставлена викладачем за результатами модульних контролів, а також ті, хто отримав оцінку в межах від 35 до 59 балів. Якщо підсумкова модульна оцінка становить не менше 60 балів, то за згодою здобувача вона може бути зарахована як підсумкова семестрова оцінка з навчальної дисципліни. З метою підвищення рейтингової оцінки здобувач вищої освіти, за бажанням, може складати екзамен або залік з дисципліни під час сесії, результат якого визнається остаточним. До семестрового контролю з дисципліни у формі екзамену здобувач освіти допускається у разі, коли його підсумкова модульна оцінка становить не менше 35 балів (за 100-бальною шкалою). Здобувач освіти не допускається до контролю, якщо його підсумкова модульна оцінка становить менше 35 балів або у випадку, коли в установлені графіком освітнього процесу терміни він не підтвердив опанування на мінімальному рівні очікуваних результатів навчання, оцінювання яких, згідно із робочою програмою навчальної дисципліни, має відбутися впродовж семестру.

Якщо здобувач освіти не з'явився на екзамен у визначений час, то у відомості обліку успішності викладач записує його підсумкову модульну оцінку при умові, що вона не менша 60 балів, або «не з'явився», якщо ця оцінка становить менше 60 балів. Здобувачі освіти, підсумкова модульна оцінка яких становить від 35 до 59 балів або, які за результатами модульних контролів не допущені до їх складання, не з'явилися на екзамен без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.

Критерії оцінювання підсумкового контролю з дисципліни

Сума балів за всі види діяльності (100 бальна шкала/за національною шкалою/ECTS)	Теоретичні знання	Практичні навички
90 -100, А, відмінно	Студент має глибокі системні знання всіх тем, може вільно сформулювати, самостійно пояснити основні принципи обліку, організаційні засади здійснення обліку основних видів зовнішньоекономічних операцій, використовує здобуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях, здатний вирішувати проблемні питання. Відповідь	Студент самостійно розв'язує типові задачі, зокрема здійснює необхідні розрахунки податкових зобов'язань, складає бухгалтерські проведення, може відобразити у бухгалтерському обліку

	студента відрізняється точністю формулювань, логічністю тверджень, достатнім рівнем узагальненості знань	основні зовнішньоекономічні операції, використовує у роботі положення (стандарту) бухгалтерського обліку. При виконанні практичних робіт студент дотримується усіх вимог, передбачених програмою курсу. Студент вміє оцінювати помилки й аналізувати результати.
82-89, В, добре	Студент в цілому засвоїв програмний матеріал, самостійно розкриває теоретичні засади бухгалтерського обліку, розуміє ключові поняття і зв'язки між ними. У відповідях трапляються неточності формулювань, незначні відхилення у розумінні деталей обліку ЗЕД	Студент самостійно розв'язує задачі, складає баланс підприємства на основі існуючих даних про господарські операції. Може допускати незначні похибки у розрахунках, огріхи у виборі необхідного субрахунку, порядковості обліку операцій
74-81, С, добре	Студент оволодів програмним матеріалом, дає відповіді на основні питання щодо теорії обліку та засад обліку ЗЕД у Україні, однак допускає помилки у формулюваннях, недостатньо розуміє особливості обліку певних операцій	Студент самостійно розв'язує задачі, складає баланс підприємства на основі існуючих даних про господарські операції. Може допускати помилки розрахунках, у виборі необхідного субрахунку, порядковості обліку операцій
64-73, D, задовільно	Студент частково оволодів теоретичним матеріалом курсу, може частково пояснити поняття/зв'язки/функції/особливості обліку з допомогою викладача	Студент може розв'язати тільки окремі складові задач, плутає проведення, але в цілому розуміє порядок обліку операцій ЗЕД
60-63, E, задовільно	Студент частково оволодів базовими поняттями і зв'язками, може пояснити сутність зовнішньоекономічних операцій, необхідність і порядок їх обліку	Студент частково розуміє практичну сторону обліку ЗЕД, може відобразити окремі господарські операції та провести окремі розрахунки, однак не може без допомоги викладача розв'язати задачу
35-59, FX, незадовільно	Здобуті фрагментарні знання теорії обліку та нормативних засад практичного	Студент не може розв'язати задачу

Тема 10. Облік бартерних операцій та операцій з давальницькою сировиною	8	2	1	-	-	5	8	1	1	-	-	7
Тема 11. Облік валютних операцій	8	2	1	-	-	5	8	1	-	-	-	7
Тема 12. Особливості обліку інших зовнішньоекономічних операцій. Аналіз ЗЕД підприємства	7	2	2	-	-	3	7	1	-	-	-	6
Модульна контрольна робота	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Всього годин:	90	24	20	-	-	46	90	8	4	-	-	78

5. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Бухгалтерський облік, його сутність і основи організації

Поняття господарського обліку та його види (оперативний, статистичний, бухгалтерський). Особливості бухгалтерського обліку та його складові. Мета та основні функції обліку. Принципи та завдання бухгалтерського обліку. Поняття та призначення облікової політики підприємства. Організація ведення бухгалтерського обліку на підприємстві.

Тема 2. Предмет і об'єкти бухгалтерського обліку

Стан господарських засобів як предмет бухгалтерського обліку. Господарські засоби, джерела господарських засобів та господарські процеси як об'єкти бухгалтерського обліку. Метод бухгалтерського обліку та його елементи: документування; інвентаризація; оцінювання; калькулювання; рахунки; подвійний запис; бухгалтерський баланс; фінансова звітність.

Тема 3. Бухгалтерський баланс

Сутність, зміст та будова бухгалтерського балансу. Баланс як спосіб групування господарських засобів. Баланс як форма фінансової звітності підприємства. Актив і пасив. Статті та розділи балансу. Валюта балансу. Зміни в балансі під дією господарських операцій (активні, пасивні, активно-пасивні операції).

Тема 4. Рахунки бухгалтерського обліку і подвійний запис. Синтетичний і аналітичний облік

Поняття та призначення системи рахунків бухгалтерського обліку. Загальний вигляд та структура рахунку (дебет, кредит, обороти, сальдо за рахунками). Порядок підрахунку кінцевого сальдо за активним та пасивним рахунком. Зв'язок рахунків із бухгалтерським балансом. Сутність і значення подвійного запису. Подвійний запис активних, пасивних, активно-пасивних операцій. Структура і загальні принципи побудови плану рахунків. Балансові та позабалансові рахунки. Зв'язок між синтетичним рахунком, його субрахунками і аналітичними рахунками.

Тема 5. Первинне спостереження, документація в бухгалтерському обліку

Акумулювання інформації на етапі первинного обліку. Документація та документування. Реквізити первинних бухгалтерських документів, вимоги та порядок оформлення. Типізація та стандартизація бухгалтерських документів.

Класифікація бухгалтерських документів. Розцінка, групування та континировка первинних документів. Зведені бухгалтерські документи.

Тема 6. Інвентаризація в бухгалтерському обліку

Інвентаризація як метод підтвердження достовірності даних БО. Планові та раптові, повні та вибіркові інвентаризації. Обов'язкові випадки проведення інвентаризації. Порядок організації та проведення інвентаризації. Підведення підсумків інвентаризації та відображення результатів у бухгалтерському обліку.

Тема 7. Форми бухгалтерського обліку та фінансова звітність підприємств

Поняття фінансової звітності підприємств. Державна регламентація звітності. Вимоги, що ставляться до фінансової звітності. Обов'язкові характеристики фінансової звітності. Елементи фінансових звітів: активи, зобов'язання, власний капітал, доходи, витрати. Порядок складання та подання фінансової звітності: квартальна, річна. Строки подання фінансової звітності за законодавством України. Основні форми фінансової звітності: баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів, звіт про капітал, примітки до річної фінансової звітності.

Тема 8. Загальна характеристика зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Міжнародні контракти

Суб'єкти ЗЕД в Україні, види ЗЕД. Принципи зовнішньоекономічної діяльності. Державні та недержавні органи регулювання ЗЕД, їх повноваження та компетенція. Правові режими для іноземних суб'єктів господарської діяльності: національний, режим найбільшого сприяння та спеціальний режим. Сутність міжнародного контракту та основні його форми. Право, що використовується при складанні контракту. Головні розділи типової форми зовнішньоекономічного контракту. Спрощення переговорів та уніфікації умов контракту в міжнародній практиці. Єдині правила трактування комерційних термінів «Інкотермс».

Тема 9. Облік імпорتنих та експортних операцій

Поняття імпорту та імпоротної операції. Порядок ввезення імпорتنих товарів на територію України та надання імпорتنих послуг. Митне оформлення імпорту. Вантажно-митна декларація. Особливості податкового обліку імпорту (ПДВ, мито, акцизний збір). Визначення повної вартості імпорتنих запасів. Синтетичний та аналітичний облік імпорتنих операцій. Облік імпорту товарів. Облік імпорту робіт та послуг. Поняття експорту та експортної операції. Порядок вивезення товарів з митної території України та надання послуг за кордон. Митне оформлення експорту. Особливості податкового обліку експорту (ПДВ, мито, акцизний збір). Податковий кредит. Синтетичний та аналітичний облік експортних операцій. Облік експорту товарів. Облік імпорту робіт та послуг.

Тема 10. Облік бартерних операцій та операцій з давальницькою сировиною

Товарообмінна (бартерна) операція як один з видів експортно-імпорتنих операцій, її особливості. Еквівалентність обміну. Визначення вартості бартерного контракту. Звичайні та індикативні ціни, їх застосування при визначенні вартості контракту. Поняття справедливої вартості. Синтетичний облік бартерних операцій. Давальницька сировина та готова продукція з неї. Операції з давальницькою сировиною. Облік давальницької операції у замовника та виконавця.

Тема 11. Облік валютних операцій

Поняття «валюта України» та «іноземна валюта». Класифікація іноземних валют за НБУ. Порядок купівлі та продажу іноземної валюти господарюючими суб'єктами

через уповноважені банки. Облік купівлі-продажу валюти. Котирування валют. Курсові різниці. Поняття монетарних статей (активи і пасиви). Операційні та не операційні курсові різниці, їх облік.

Тема 12. Особливості обліку інших зовнішньоекономічних операцій. Аналіз ЗЕД підприємства

Поняття реекспорту та реімпорту, умови що обумовлюють їх проведення. Головні ознаки реекспортних та реімпортних операцій. Митне оформлення, податковий та бухгалтерський облік реекспорту та реімпорту. Лізинг: сутність операції та її учасники. Об'єкти лізингу, операційний та фінансовий лізинг. Облік лізингу. Службове відрядження за кордон. Порядок розрахунку та віднесення на витрати витрат на службове відрядження. Норми добох. Облік відряджень за кордон. Облік іноземних інвестицій. Сутність та призначення аналізу діяльності підприємств у зовнішньоекономічній сфері. Основні завдання економічного аналізу та джерела інформації. Характеристика фінансового стану підприємства, основні фінансові коефіцієнти. Аналіз показників ефективності господарської діяльності підприємства. Аналіз експортно-імпортних операцій підприємства за динамікою та ефективністю.

6. ТЕМАТИКА ТА ПЛАНИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Бухгалтерський облік, його сутність і основи організації

1. Види господарського обліку, їх зміст і взаємозв'язок.
2. Функції і принципи бухгалтерського обліку
3. Завдання бухгалтерського обліку.
4. Основи організації бухгалтерського обліку та облікова політика підприємства.

Тема 2. Предмет і об'єкти бухгалтерського обліку

1. Визначення предмету БО.
2. Об'єкти БО, їх класифікація та економічний зміст.
 - 2.1 Господарські засоби як об'єкти обліку.
 - 2.2 Джерела господарських засобів
 - 2.3. Господарські процеси
3. Метод БО.

Тема 3. Бухгалтерський баланс

1. Економічний зміст та призначення балансу
2. Будова балансу.
2. Зміни в балансі під впливом господарських операцій

Тема 4. Рахунки бухгалтерського обліку і подвійний запис. Синтетичний і аналітичний облік

1. Рахунки БО, їх призначення та будова
2. Подвійний запис: його суть і значення.
3. План рахунків бухгалтерського обліку.
4. Синтетичний і аналітичний облік

Тема 5. Первинне спостереження, документація в бухгалтерському обліку

1. Первинне спостереження, його суть та значення в обліку.
2. Зміст, структура та вимоги, що ставляться до бухгалтерських документів.
3. Класифікація бухгалтерських документів.
4. Документообіг, порядок обробки та заповнення документів.

Тема 6. Інвентаризація в бухгалтерському обліку

1. Інвентаризація, її суть, значення, завдання та види.
2. Техніка проведення інвентаризації.
3. Відображення результатів інвентаризації в обліку.

Тема 7. Форми бухгалтерського обліку та фінансова звітність підприємств

1. Облікова реєстрація та облікові реєстри.
2. Поняття про форми бухгалтерського обліку та їх види.
3. Загальні вимоги до фінансової звітності.
4. Порядок складання та подання фінансової звітності
5. Склад фінансової звітності підприємства.

Тема 8. Загальна характеристика та нормативно-правові основи здійснення зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Міжнародні контракти

1. Поняття та види ЗЕД.
2. Принципи ЗЕД.
3. Суб'єкти ЗЕД.
4. Основи регулювання ЗЕД в Україні.
5. Зміст, структура та види міжнародного контракту
6. Характеристика базисних умов поставок: правила Інкотермс.

Тема 9. Облік імпорتنих та експортних операцій

1. Поняття імпоротної операції та митне оформлення імпорту
2. Облік імпорتنих операцій.
3. Облік імпорту робіт і послуг.
4. Загальні поняття обліку експортних операцій.
5. Порядок митного оформлення, податкового і бухгалтерського обліку експортних операцій.
6. Облік операцій з експорту робіт (послуг).

Тема 10. Облік бартерних операцій та операцій з давальницькою сировиною

1. Поняття бартерних операцій та особливості їх оцінки.
2. Особливості бухгалтерського і податкового обліку бартерних операцій
3. Операції з давальницькою сировиною та їх облік.

Тема 11. Облік валютних операцій

1. Поняття операцій з іноземною валютою.
2. Облік операцій з купівлі та продажу іноземної валюти.
3. Відображення курсових різниць у бухгалтерському обліку.

Тема 12. Особливості обліку інших зовнішньоекономічних операцій. Аналіз ЗЕД підприємства

1. Облік реекспортних та реімпортних операцій.
2. Облік лізингових операцій.
3. Облік розрахунків, пов'язаних з відрядженням за кордон.
4. Облік іноземних інвестицій
5. Місце економічного аналізу в системі управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств.
6. Аналіз фінансового стану підприємства.
7. Аналіз виробничо-господарської діяльності.
8. Аналіз збуту та виконання зобов'язань у ЗЕД.

7. ТЕМАТИКА ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Метою проведення практичних занять є засвоєння студентами програмного матеріалу, закріплення теоретичних знань, набуття практичних навичок ведення бухгалтерського та податкового обліку підприємств, що здійснюють ЗЕД. Практичні заняття проводяться в академічних групах шляхом усного опитування, тестування, розв'язування задач.

Перелік тем практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Бухгалтерський облік, його сутність, принципи. Особливості, переваги та недоліки способів організації обліку на підприємстві. Предмет і об'єкти бухгалтерського обліку	2	-
2	Бухгалтерський баланс та його роль у висвітленні фінансової інформації. Складання бухгалтерського балансу	2	1
3	Рахунки бухгалтерського обліку і подвійний запис. Синтетичний і аналітичний облік. Відкриття рахунків та їх зв'язок із балансом.	2	1
4	Первинне спостереження, документація в бухгалтерському обліку. Інвентаризація в бухгалтерському обліку. Електронний документообіг	2	-
5	Оцінка та калькуляція об'єктів обліку. Форми бухгалтерського обліку та фінансова звітність підприємств. Міжнародні стандарти фінансової звітності.	2	-
6	Загальна характеристика зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Міжнародні контракти.	2	-

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
7	Бухгалтерський облік та особливості оподаткування імпорتنих операцій. Бухгалтерський облік та особливості оподаткування експорту	2	1
8	Облік бартерних операцій та операцій з давальницькою сировиною. Облік валютних операцій	2	1
9	Облік інших зовнішньоекономічних операцій. Аналіз ЗЕД як основа розробки рекомендацій для удосконалення управління підприємством	2	-
10	Модульна контрольна робота	2	-
	РАЗОМ	20	4

Практичне заняття 1

Бухгалтерський облік, його сутність, принципи.

Особливості, переваги та недоліки способів організації обліку на підприємстві

Контрольні запитання до теми

Що таке господарський облік і які його основні види?

У чому полягає різниця між оперативним, статистичним та бухгалтерським обліком?

Які особливості оперативного обліку та його роль в управлінні підприємством?

Як статистичний облік допомагає в аналізі соціально-економічних явищ?

Що є підставою для здійснення бухгалтерського обліку і як цей процес регулюється?

Які основні принципи бухгалтерського обліку визначає Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»?

Які основні функції бухгалтерського обліку?

Як визначається мета бухгалтерського обліку згідно з чинним законодавством України?

Що таке облікова політика підприємства і як вона впливає на складання фінансової звітності?

Які форми організації бухгалтерського обліку можуть бути застосовані на підприємстві?

Тести до теми

1. Який з наведених видів обліку відображає інформацію, необхідну для оперативного управління на підприємстві?

- а) бухгалтерський облік
- б) статистичний облік
- в) оперативний облік
- г) податковий облік

2. Який з видів обліку зазвичай використовує грошові вимірники для узагальнення інформації?

- а) оперативний облік
- б) статистичний облік
- в) бухгалтерський облік
- г) жоден з наведених

3. Який з принципів бухгалтерського обліку передбачає, що підприємство має оцінювати активи та зобов'язання виходячи з припущення, що його діяльність буде тривати надалі?

- а) принцип автономності
- б) принцип безперервності
- в) принцип нарахування та відповідності доходів і витрат
- г) принцип єдиного грошового вимірника

4. Яка з наведених функцій бухгалтерського обліку забезпечує інформацію про фінансовий стан і діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам?

- а) оцінювальна
- б) контрольна
- в) інформаційна
- г) податкова

5. Яка з наведених організаційних форм бухгалтерського обліку є неприпустимою для підприємств, звітність яких повинна бути оприлюднена?

- а) самостійне ведення бухгалтерського обліку власником
- б) ведення бухгалтерського обліку через централізовану бухгалтерію
- в) ведення бухгалтерського обліку за допомогою аудиторської фірми
- г) ведення бухгалтерії без використання комп'ютерних програм

Практичне заняття 2

Бухгалтерський баланс та його роль у висвітленні фінансової інформації. Складання бухгалтерського балансу

Контрольні запитання до теми

Що таке бухгалтерський баланс і які його основні складові?

Які статті відображаються в активі балансу, а які — в пасиві?

Яка роль принципу рівності активу та пасиву в бухгалтерському балансі?

Поясніть, що таке "валюта балансу" і як її визначити.

Які операції підприємства впливають на зміни в активі та пасиві балансу?

Яка різниця між внутріактивними та внутріпасивними змінами в балансі?

Яким чином змінюється баланс при здійсненні операцій типу "активно-пасивні зміни в сторону збільшення"?

Яким чином змінюється баланс при здійсненні операцій типу "активно-пасивні зміни у сторону зменшення"?

Що таке "необоротні активи" та які статті вони включають?

Тести до теми

1. Що входить до складу активу бухгалтерського балансу?

- а) тільки власний капітал.
- б) зобов'язання підприємства.
- в) господарські засоби підприємства, такі як основні засоби та оборотні активи.
- г) лише фінансові кошти підприємства.

2.Яка з наступних статей не є елементом пасиву бухгалтерського балансу?

- а)короткострокові кредити.
- б)довгострокові зобов'язання.
- в)нерозподілений прибуток.
- г)основні засоби

3.Скільки є типів бухгалтерських операцій в залежності від їх впливу на баланс?

- а) три
- б) п'ять
- в) чотири
- г) шість

4. Яка із наведених статей є частиною активу бухгалтерського балансу?

- а) кредиторська заборгованість
- б) зобов'язання перед постачальниками
- в) основні засоби.
- г) власний капітал

5.Які з наступних активів є необоротними?

- а) запаси товарів
- б) кошти на рахунках у банку.
- в) нематеріальні активи.
- г) дебіторська заборгованість.

Розв'язування задач

Задача 1. На підставі наданих даних необхідно віднести статті до активу чи пасиву балансу, а також визначити величину довгострокових зобов'язань підприємства. Схематично побудувати баланс підприємства. Дані за статтями (у грн.): довгострокові фінансові інвестиції - 12000, короткострокова заборгованість за податками – 1500, нерозподілений прибуток – 18000, основні засоби- 45000, оборотні активи (запаси) – 11000, кредиторська заборгованість за одержаними послугами -2500, рахунки в банку – 5000, кошти в касі підприємства – 3000, зареєстрований капітал – 20000, довгострокові кредити - ?

Задача 2. Виконайте групування господарських засобів та джерел їх утворення за належністю до активу та пасиву: кошти в касі, аванс виданий завгоспу на господарські потреби, аванс на оплату житла відрядженому працівнику, паливо, напівфабрикати, кредиторська заборгованість за отриману сировину, кошти на рахунку, кошти в касі, зареєстрований капітал, нерозподілений прибуток, автомобіль, будівля офісу, канцелярія, готова продукція, довгостроковий кредит, автомобіль, заборгованість з оплати праці.

Тема 3

Практичне заняття 3

Рахунки бухгалтерського обліку і подвійний запис. Синтетичний і аналітичний облік. Відкриття рахунків та їх зв'язок із балансом.

Контрольні запитання до теми

Що таке система рахунків бухгалтерського обліку та яке її призначення?

Які вимірники використовуються для обліку господарських засобів і їх джерел у бухгалтерії?

Що таке дебет і кредит на рахунку бухгалтерського обліку, і як вони взаємодіють?

Як обчислюється кінцеве сальдо активного рахунку? Наведіть формулу.

У чому різниця між активними, пасивними та активно-пасивними рахунками?

Як здійснюється запис на активно-пасивному рахунку залежно від сальдо?

Що таке подвійний запис і яке його значення для бухгалтерського обліку?

Як відображаються операції першого типу в системі подвійного запису?

Наведіть приклад.

Які класи рахунків входять до Плану рахунків бухгалтерського обліку?

Назвіть хоча б три з них.

У чому полягає різниця між синтетичними, аналітичними і субрахунками?

Тести до теми

1. Якщо рахунок є активним, то його збільшення відображається:

- а) по кредиту
- б) по дебету
- в) на позабалансовому рахунку
- г) в балансовому звіті

2. Який з наведених рахунків є активно-пасивним?

- а) "Каса"
- б) "Розрахунки з постачальниками"
- в) "Розрахунки за податками й платежами"
- г) "Основні засоби"

3. Як обчислюється кінцеве сальдо пасивного рахунку?

- а) СПП + К.О. - Д.О.
- б) СПП + Д.О. - К.О.
- в) СПА + Д.О. - К.О.
- г) К.О. - СПП + Д.О.

4. В якому класі рахунків розташовані рахунки "Запаси"?

- а) клас 1
- б) клас 2
- в) клас 3
- г) клас 4

5. Що відображають позабалансові рахунки?

- а) власний капітал
- б) зобов'язання підприємства
- в) наявність і рух цінностей, що не належать підприємству
- г) обороти по дебету та кредиту підприємства

6. Як називаються рахунки, які дають узагальнені показники про господарські засоби в грошовому виразі?

- а) аналітичні рахунки
- б) синтетичні рахунки
- в) позабалансові рахунки
- г) субрахунки

7. Яке кінцеве сальдо на рахунку "Каса", якщо з початку звітного періоду було 1000 грн, надійшло 5000 грн, а видано 2000 грн?

- а) 2000 грн
- б) 3000 грн
- в) 4000 грн
- г) 6000 грн

8. Який клас рахунків використовується для обліку витрат підприємства?

- а) клас 5

- б) клас 6
- в) клас 7
- г) клас 8

Розв'язування задач

Задача 1. За наведеними даними відкрити рахунки, скласти бухгалтерські проведення, підрахувати обороти та сальдо, скласти баланс на початок і кінець звітного періоду.

Залишки на рахунках підприємства на 01.01.202X року:

Статутний капітал – 170000
 Будівля – 70000
 Заборгованість з оплати праці – 23000
 Розрахунки з покупцями – 15500
 Банківський рахунок – 100000
 Матеріали – 3000
 Каса – 4500

Операції за звітний період:

- 1) видано кошти підзвітній особі з каси – 2500
- 2) повернуто залишок з каси на рахунок в банку – 500
- 3) одержано від покупців кошти за відвантажену раніше продукцію – 12500
- 4) оприбутковано придбані підзвітною особою товари – 2000
- 5) повернуто невикористані підзвітною особою кошти в касу - 500

Задача 2. За наведеними даними відкрити рахунки, скласти бухгалтерські проведення, підрахувати обороти та сальдо, скласти баланс на початок і кінець звітного періоду.

Залишки на рахунках підприємства на 01.02.202X року:

Статутний капітал – 120000
 Заборгованість зі страхування – 4000
 Одержані аванси – 200
 Розрахунки з постачальниками – 1800
 Розрахунки з підзвітними особами – 5000
 Рахунок в банку – 20000
 Каса – 1000
 Будівля - 100000

Операції за звітний період

- 1) Придбано за готівку товари -1000
- 2) Отримано товари від постачальників – 3000
- 3) Погашено заборгованість зі страхування – 4000
- 4) Відвантажено товари в рахунок раніше одержаного авансу 200
- 5) Повернуто підзвітною особою кошти в касу 1000
- 6) Погашено борг перед постачальниками – 4800

Практичне заняття 4

**Первинне спостереження, документація в бухгалтерському обліку.
 Інвентаризація в бухгалтерському обліку.**

Контрольні запитання до теми

Опишіть етапи первинного обліку та їх значення в бухгалтерії.

Які реквізити є обов'язковими для бухгалтерського документа? Наведіть приклади.

Як класифікуються бухгалтерські документи за призначенням? Дайте пояснення щодо кожної групи.

Що таке документообіг і які основні етапи обробки документів в бухгалтерії?

У чому полягає різниця між первинними та зведеними документами? Наведіть приклади кожного типу.

Яким чином здійснюється перевірка бухгалтерських документів? Поясніть важливість кожного етапу.

Як відбувається зберігання бухгалтерських документів? Які терміни зберігання документів регламентує законодавство?

Що таке типізація та стандартизація бухгалтерських документів, і чому це важливо для облікової діяльності?

Як документи, що містять грошові операції, обробляються в бухгалтерії? Які вимоги до них існують?

Що робити, якщо при перевірці бухгалтерських документів виявлено помилки або порушення? Як оформляється виправлення?

Які переваги та недоліки електронного документообігу?

Тести до теми

1.Що є основою для облікових записів у бухгалтерії?

- а) звіти
- б) платіжні вимоги
- в) первинні документи
- г) баланс

2.Що таке первинний бухгалтерський документ?

- а) документ, що містить тільки грошові операції
- б) документ, створений для узагальнення фінансової інформації
- в) документ, що фіксує факт господарської операції
- г) документ, що відображає результати ревізії

3.Документ, що містить наказ про зарахування або звільнення з роботи, належить до:

- а) розпорядчих документів
- б) виконавчих документів
- в) комбінованих документів
- г) документів бухгалтерського оформлення

4.Що є метою контролю при перевірці бухгалтерських документів?

- а) перевірка лише юридичної правильності
- б) перевірка достовірності операцій та відповідності документів
- в) перевірка арифметичних підрахунків без врахування суті операцій
- г) перевірка лише підписів

5.Як називається процес, при якому документи отримують відмітки, щоб уникнути їх повторного використання?

- а) архівація
- б) погашення
- в) континировка
- г) групування

6.Коли первинні документи передаються в бухгалтерію?

- а) тільки після завершення операції
- б) після завершення місяця
- в) негайно після їх складання або отримання
- г) після перевірки податковими органами

Практичне заняття 5

Оцінка та калькуляція об'єктів обліку. Форми бухгалтерського обліку та фінансова звітність підприємств. Міжнародні стандарти фінансової звітності

Контрольні запитання до теми

Які способи виправлення помилок в обліку існують, та в яких випадках вони застосовуються?

Що таке фінансова звітність і як її подають для аналізу діяльності підприємства?

Як визначається звітний період для підприємства?

У чому полягають основні відмінності між квартальним і річним фінансовими звітами?

Як впливає порушення правил складання звітності на підприємство?

Які форми фінансової звітності є обов'язковими для підприємств і які з них можуть бути скороченими?

Які дані містить звіт про рух грошових коштів і як він пов'язаний з іншими фінансовими звітами?

Яку роль відіграють примітки до фінансової звітності?

Як проводиться перевірка та затвердження фінансової звітності в органах державного контролю?

Які підприємства в Україні зобов'язані складати звітність за міжнародними стандартами?

Тести до теми

1. Який спосіб виправлення помилок застосовується, коли потрібно змінювати кореспонденцію рахунків?

- а) коректурний спосіб
- б) метод червоного сторно
- в) додатковий запис

2. Для чого призначена фінансова звітність підприємства?

- а) для подання органам державної статистики
- б) для надання користувачам повної та правдивої інформації для прийняття рішень
- в) для внутрішнього використання підприємством
- г) для розрахунку макроекономічних показників

3. Які форми фінансової звітності складаються для суб'єктів малого підприємництва?

- а) ПСБО 1
- б) ПСБО 25
- в) ПСБО 5
- г) ПСБО 10

4. Які підприємства повинні подавати консолідовану фінансову звітність?

- а) тільки великі підприємства.
- б) тільки державні підприємства.
- в) підприємства з дочірніми підприємствами.
- г) лише міжнародні корпорації.

5. Перший звітний період новоствореного підприємства може бути меншим за 12 місяців, але не може бути більше...

- а) 13 місяців
- б) 15 місяців
- в) 18 місяців
- г) 24 місяців

Практичне заняття 6

Загальна характеристика зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Міжнародні контракти.

Запитання «вірно-невірно»

1. Основною метою регулювання ЗЕД є підтримка внутрішнього ринку та національних виробників. *Вірно / Невірно*
2. Митне регулювання є важливою частиною зовнішньоекономічної діяльності. *Вірно / Невірно*
3. Правила Інкотермс регулюють лише ціни на товари в міжнародній торгівлі. *Вірно / Невірно*
4. ЗЕД може включати діяльність у сфері інвестицій, трансфертів, надання послуг. *Вірно / Невірно*
5. Кабінет Міністрів України здійснює основне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. *Вірно / Невірно*
6. При умові "FOB" продавець несе відповідальність за всі витрати, пов'язані з перевезенням товару до порту призначення. *Вірно / Невірно*

Тести до теми

- 1. Який орган є найвищим органом регулювання ЗЕД в Україні?**
 - а) Кабінет Міністрів України
 - б) Нацбанк України
 - в) Верховна Рада України
 - г) Міністерство економіки України
- 2. Що означає термін "EXW" згідно з правилами Інкотермс?**
 - а) продавець несе мінімальні обов'язки
 - б) покупець бере на себе всі витрати і ризики
 - в) продавець несе всі витрати по перевезенню
 - г) продавець несе всі витрати, але не ризики
- 3. Що означає аббревіатура «FOB» у правилах Інкотермс?**
 - а) вільно на борту судна
 - б) вільно в порту
 - в) вартість доставки включена
 - г) продавець не несе відповідальності за вантаж
- 4. Який з термінів Інкотермс вказує на те, що продавець відповідає за доставку товару до порту призначення?**
 - а) EXW
 - б) DAP
 - в) CIF
 - г) FOB
- 5. Якщо в контракті зазначено «CIF», хто несе відповідальність за страхування товару під час транспортування?**
 - а) продавець
 - б) покупець
 - в) перевізник
 - г) страхова компанія
- 6. Який з термінів Інкотермс означає, що продавець передає товар на складі покупця?**
 - а) FCA
 - б) DAP

в) EXW

г) FAS

7. Яка відповідальність лежить на покупцеві при використанні терміну «EXW» (Ex Works)?

а) покупець несе відповідальність за всю доставку товару від складу продавця до кінцевого пункту призначення

б) покупець відповідає тільки за транспортування в межах країни продавця

с) продавець відповідає за всі витрати по транспортуванню товару

д) продавець забезпечує доставку товару до кінцевого пункту призначення

Практичне заняття 7

Бухгалтерський облік та особливості оподаткування імпорتنих операцій. Бухгалтерський облік та особливості оподаткування експорту

Тести до теми

1. Що таке імпорт?

а) купівля товарів тільки для власного споживання в Україні

б) купівля товарів вітчизняними суб'єктами ЗЕД у інших країнах з увезенням або без увезення на територію України

в) купівля товарів лише у вітчизняних постачальників

г) поставки товарів від іноземних виробників без ввезення на територію України

2. Що включає в себе облікова вартість імпортованих товарів?

а) лише вартість товару

б) лише мито та акциз

в) вартість товару, витрати на транспортування, митні збори

г) лише витрати на транспортування

3. Що таке митна вартість товару?

а) це вартість товару, сплачена за контрактом

б) вартість товару без урахування ввізного мита

в) вартість товару з урахуванням витрат на транспортування і митні платежі

г) вартість товару в іноземній валюті без врахування курсів валют

4. Що входить до складу облікової вартості товару на умовах EXW?

а) лише вартість товару на заводі постачальника

б) вартість товару і транспортування до митниці

в) вартість товару на складі покупця

г) вартість товару без будь-яких додаткових витрат

5. Що з наведеного є базою для нарахування ПДВ при імпорті товару?

а) лише вартість товару

б) митна вартість товару, сума акцизного податку і ввізного мита

в) лише акцизний податок і ПДВ

г) тільки митна вартість товару

6. Що таке податковий кредит при імпорті товару?

а) сума податку, яку можна сплатити після введення товару на територію країни

б) сума, яку можна зменшити на податкове зобов'язання по ПДВ

в) сума, яку можна повернути за незатребуваний ПДВ

г) сума податку, яку сплачують тільки імпортери товарів

7. На яких рахунках обліковуються імпорتنі товари?

а) На рахунку 10 "Основні засоби"

б) На рахунку 28 "Товари"

в) На рахунку 70 "Доходи від реалізації"

г) На рахунку 11 "Довгострокові фінансові інвестиції"

8.Що відображається на рахунку 642 "Розрахунки за обов'язковими платежами"?

- а) зобов'язання перед постачальниками за імпортовані товари
- б) сплата ПДВ, акцизного податку та мита
- в) сплата за постачання товарів
- г) оплата послуг митного брокера

Як відображаються курсові різниці за імпортними операціями в обліку?

- а) на рахунку 74 "доходи від курсових різниць"
- б) на рахунку 945 "втрати від операційної курсової різниці"
- в) на рахунку 682 "розрахунки з іншими дебіторами"
- г) на рахунку 41 "невизначені витрати"

Задачі

1.Облік імпортних операцій. Згідно із зовнішньоекономічним договором українське підприємство отримало від нерезидента сировину вартістю 25000 дол. США. При оформленні вантажної митної декларації курс НБУ складав 35,02 грн за 1 дол. США. Нараховано: мито - 5%, податок на додану вартість - 20%. У тому ж звітному періоді погашено заборгованість перед нерезидентом. Курс НБУ на дату погашення заборгованості склав 35,05 грн за 1 дол. США. Нараховано та сплачено декларанту за митне оформлення в сумі 3600 грн у т.ч. 600 грн ПДВ. Відобразити операції у журналі обліку господарських операцій.

2.Облік експортних операцій. За контрактом на експорт українське підприємство одержало від нерезидента 100% аванс у розмірі 5000 дол. за продукцію (курс НБУ на дату операції – 40.00 грн за дол.). При відвантаженні продукції курс становив 42.00 грн. за дол. Сплачено експортне мито 5%. Собівартість експортної продукції – 240000 грн. Відобразити операції у журналі обліку господарських операцій.

Практичне заняття 8

Облік бартерних операцій та операцій з давальницькою сировиною.

Облік валютних операцій

Контрольні запитання до теми

Що таке бартерна (товарообмінна) операція у сфері зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД)?

Які основні ознаки бартерної операції за визначенням Податкового кодексу України?

Що таке звичайна ціна в контексті товарообмінних (бартерних) операцій?

Які документи можуть бути використані для оцінки товарів при бартерних операціях?

Як відображаються бартерні операції в бухгалтерському обліку?

Які особливості бухгалтерського обліку бартерних операцій, якщо сторони здійснюють обмін товарами з доплатою?

Що таке давальницька сировина і які особливості її використання у зовнішньоекономічній діяльності?

Тести до теми

1. Що таке "валюта України"?

- а) лише гривня
- б) всі валютні цінності на території України
- в) валюта, якою проводяться операції з іншими країнами
- г) лише іноземна валюта, яка використовується в обігу в Україні

2. Яка валюта належить до вільно конвертованих валют за національним класифікатором іноземних валют?

- а) китайський юань
- б) долар США
- в) білоруський рубль
- г) турецька ліра

3. Як часто НБУ визначає курс валют 1 групи?

- а) щомісяця
- б) щоденно
- в) кожні три дні
- г) щотижня

4. Як перераховується іноземна валюта в національну валюту, якщо її курс не визначений НБУ?

- а) перерахунок здійснюється безпосередньо за курсом міжбанку
- б) спочатку валюта переводиться в конвертовану за курсом НБУ, потім в національну
- в) перерахунок не потрібен
- г) спочатку валюта переводиться в національну за курсом НБУ

5. Що таке "балансова вартість валюти"?

- а) вартість валюти за курсом міжбанку
- б) вартість валюти, визначена за валютним курсом НБУ на дату здійснення господарської операції
- в) вартість валюти в рамках внутрішньої економіки України
- г) вартість валюти на міжнародному валютному ринку

6. Що таке "курсова різниця"?

- а) різниця між ціною на товар в іноземній валюті та національній валюті
- б) різниця між валютним курсом на момент продажу та купівлі валюти
- в) різниця між оцінками однакової кількості одиниць іноземної валюти при різних валютних курсах
- г) різниця між покупною та продажною ціною валюти

7. Які статті балансу є монетарними?

- а) основні засоби
- б) грошові кошти, дебіторська заборгованість та кредиторська заборгованість
- в) запаси та нематеріальні активи
- г) інвестиції та фінансові активи

8. Яка різниця між операційними та неопераційними курсовими різницями?

- а) операційні виникають при реалізації товарів, неопераційні - при фінансових інвестиціях
- б) операційні виникають при використанні валютних коштів для міжнародних операцій, неопераційні — при отриманні кредитів
- в) операційні виникають при операціях із поточними активами, неопераційні - з інвестиціями та фінансами
- г) операційні курсові різниці завжди позитивні, неопераційні - негативні

9. Який рахунок використовується для обліку доходів від операційної курсової різниці?

- а) 744
- б) 714
- в) 945

г) 974

10. Який рахунок використовується для обліку доходів від операційної курсової різниці?

а) 744

б) 714

в) 945

г) 974

Практичне заняття 9

Облік інших зовнішньоекономічних операцій. Аналіз ЗЕД як основа розробки рекомендацій для удосконалення управління підприємством

Контрольні запитання до теми

Що таке реекспорт і які умови необхідні для його здійснення на митній території України?

Які умови для митного оформлення товарів у режимі реімпорту в Україні?

Яким чином митні органи можуть ідентифікувати товар як такий, що підлягає реімпорту?

У яких випадках товар може бути повернений в Україну в режимі реімпорту після його експорту за кордон?

Які основні учасники лізингових відносин та їхні обов'язки?

Що таке фінансовий і оперативний лізинг і як вони відрізняються один від одного?

Які основні податкові наслідки для лізингодавця та лізингоодержувача при укладенні договору лізингу?

Які документи необхідно подати для підтвердження витрат під час службового відрядження за кордон і які витрати можна відшкодувати?

Задача. Підприємство "Alfa" займається експортом та імпортом технологічного обладнання та комплектуючих. За останні 4 роки підприємство змінило стратегію зовнішньоекономічної діяльності, розширивши кількість країн-імпортерів і експортних ринків. У таблиці наведено обсяги експорту та імпорту в грошовому вираженні, а також зміни в структурі експорту та імпорту за 4 роки.

Рік	Експорт, тис. дол. США	Імпорт, тис. дол. США	Структура експорту (%)	Структура імпорту (%)
2020	950	650	70% - обладнання, 30% - комплектуючі	40% - машини, 60% - матеріали
2021	1050	800	65% - обладнання, 35% - комплектуючі	50% - машини, 50% - матеріали
2022	1200	950	60% - обладнання, 40% - комплектуючі	55% - машини, 45% - матеріали
2023	1350	1150	55% - обладнання, 45% - комплектуючі	60% - машини, 40% - матеріали

Завдання:**1. Провести аналіз динаміки зовнішньоекономічної діяльності:**

Визначити абсолютні та відносні темпи зростання експорту та імпорту кожного року (2021 до 2020, 2022 до 2021, 2023 до 2022).

Розрахувати загальний темп зростання обсягів зовнішньоекономічної діяльності (сума експорту та імпорту) за весь період (2020-2023).

Оцінити, чи є тенденція до зростання або зменшення зовнішньоекономічної діяльності підприємства на основі динаміки.

2. Провести аналіз структури зовнішньоекономічної діяльності:

Обчислити частку експорту та імпорту в загальному обсязі зовнішньоекономічної діяльності підприємства для кожного року.

Розрахувати, як змінилася структура експорту та імпорту за 4 роки. Які товари (обладнання чи комплектуючі) стали переважати в експорті та імпорті?

Провести аналіз факторів, що впливають на зовнішньоекономічну діяльність:

Оцініть можливі внутрішні та зовнішні фактори, що можуть вплинути на динаміку експорту та імпорту підприємства у майбутньому.

Які ризики можуть виникнути для підприємства через залежність від певних товарів у структурі експорту та імпорту?

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

<i>Назва теми</i>	<i>Денна (год)</i>	<i>Заочна (год)</i>
Тема 1. Бухгалтерський облік, його сутність і основи організації	3	5
Тема 2. Предмет і об'єкти бухгалтерського обліку	3	5
Тема 3. Бухгалтерський баланс	3	7
Тема 4. Рахунки бухгалтерського обліку і подвійний запис. Синтетичний і аналітичний облік	4	6
Тема 5. Первинне спостереження, документація в бухгалтерському обліку	3	6
Тема 6. Інвентаризація в бухгалтерському обліку	3	5
Тема 7. Форми бухгалтерського обліку та фінансова звітність підприємств	3	5
Тема 8. Загальна характеристика зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Міжнародні контракти	5	7
Тема 9. Облік імпорتنих та експортних операцій	5	5
Тема 10. Облік бартерних операцій та операцій з давальницькою сировиною	5	5
Тема 11. Облік валютних операцій	5	5
Тема 12. Особливості обліку інших зовнішньоекономічних операцій. Аналіз ЗЕД підприємства	4	5
Всього годин самостійної роботи:	46	78

Перелік питань до самостійної роботи

1. Нормативно-правова база організації бухгалтерського та податкового обліку в Україні.
2. Особливості складання та подання звітності відповідно до міжнародних стандартів.
3. Новітні підходи до організації роботи бухгалтерської служби на підприємстві.
4. Особливості роботи із планом рахунків.
5. Інформаційно-технічні аспекти бухгалтерського обліку.
6. Методичні основи організації та проведення інвентаризації.
7. Зберігання первинної документації на підприємстві.
8. Переваги використання комерційних правил ІНКОТЕРМС.
9. Структура міжнародного контракту.
10. Товаросупровідна документація.
11. Обов'язки та повноваження державних органів регулювання ЗЕД.
12. Податковий облік з ПДВ.
13. Податковий облік операцій з давальницькою сировиною.
14. Податковий облік бартерних операцій.
15. Бухгалтерський та податковий облік іноземних інвестицій.
16. Особливості обліку відряджень за кордон.
17. Особливості відображення операційних курсових різниць.
18. Особливості відображення в обліку неопераційних курсових різниць.
19. Окремі аспекти організації обліку ЗЕД в умовах війни.
20. Електронний документообіг: переваги для підприємств.

9. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Танасієва М.М. Облік і оподаткування зовнішньоекономічної діяльності: навч. посіб. / М.М. Танасієва. Чернівці: Технодрук, 2021. 100 с.
2. Зовнішньоекономічна діяльність: облік, контроль та оподаткування [навчальний посібник] / Л.В. Кононенко, О.А. Магопєць, Г.Б. Назарова, В.В. Шалімов, Н.С. Шалімова / за заг. редакцією док. екон. наук, професора Н.С. Шалімової. Кропивницький: ЦНТУ, 2023. 547 с.
3. Кравченко О. В. Облік міжнародних операцій: навчальний посібник / О. В. Кравченко, А. В. Дмитренко. – Суми: Сумський державний університет, 2022. 216 с.
4. Облік зовнішньоекономічної діяльності: навчальний посібник / за заг. ред. С. О. Кузнецова. Х.: Видавництво Іванченко І. С., 2019. 221 с.

5. Облік і техніка проведення зовнішньоекономічних операцій підприємства [Електронний ресурс]: навчальний посібник / Н. В. Курган. Харків : ХНЕУім. С. Кузнеця, 2022. 189 с.

Додаткова

1. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16 липня 1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
2. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку <https://mof.gov.ua/uk/nacionalni-polozhennja1>.
3. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>
4. Податковий кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
5. Зовнішньоекономічна діяльність: навч. посіб. / Ю.Г. Козак, Є.В. Савельєв [та ін.]. 6-е вид., перероб. т а доп./ред. Ю.Г. Козак. Київ: ЦУЛ, 2019. 292 с.

Інтернет-ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>.
3. Бухгалтер 911. Спеціалізований інформаційно-аналітичний ресурс для бухгалтерів, аудиторів URL: <http://www.buhgalter911.com>.
4. Електронна версія газети «Все про бухгалтерський облік». URL: <http://www.vobu.com.ua>.
5. Офіційний сайт асоціації сертифікованих бухгалтерів і аудиторів URL: <http://www.uasaa.org>.
7. Терміни ІНКОТЕРМС-2020 і нюанси їх застосування. URL: <https://balance.ua/news/post/pravila-inkotermstablica-podskazka>.